

Umělá inteligence: 3. Použití aplikace ChatGPT pro vyhledávání

Celý článek si můžete nechat přečíst umělou inteligencí:

[responsivevoice_button buttontext="Přehrát článek" voice="Czech Female"] Umělá inteligence
[/responsivevoice_button]

Někteří evangelikálové a fundamentalisté začali strašit s umělou inteligencí (AI) jako zdrojem zla. Podporují a rozšiřují konspirační teorie o technologii, o které nic neví a se kterou neumí pracovat.

Přitom se jedná o samoučící se program, který dovede vyhledávat v různých zdrojích a poskytovat informace v textových aplikacích (jako např. [ChatGPT](#)) nebo tvořit v různých grafických aplikacích.

Umělá inteligence se tak stává cílem fanatických útoků, podobně, jako kdysi internet, předtím osobní počítač (PC), nebo kdysi dávno inzulin. Přitom může sloužit jako dobrý nástroj pro studium a sebevzdělávání. Zde je jeden příklad, jak může (i nemůže) umělá inteligence pomoci při studiu Bible.

Umělá inteligence

Použití aplikace ChatGPT pro vyhledávání

Chtěl jsem si ověřit, jestli mi neunikl záznam o tom, že Herodes Antipas stál ještě někoho jiného, a tak jsem se rozhodl, že to použiji jako test jedné z věcí, o kterých jsem předpokládal, že by se mi ChatGPT mohl hodit. Takto to dopadlo. Pointa bude v kontrastu s výsledky vyhledávání Google, takže čtěte dál...

Já: Setnul Herodes Antipas kromě Jana Křtitele ještě někoho jiného?

ChatGPT: Je možné, že Herodes Antipas stál kromě Jana Křtitele i další osoby, ale historické záznamy nejsou v této věci jednoznačné. Herodes Antipas byl v prvním století našeho letopočtu vládcem Galileje a Pereje a byl známý svou krutostí a rozmarností. Podle Nového zákona nařídil popravit Jana Křtitele, který kritizoval jeho sňatek s manželkou svého bratra (Mk 6,14-29). Neexistují však žádné jasné důkazy o tom, že by Herodes během své vlády stál někoho jiného. Někteří historici spekulují, že mohl popravit i jiné politické disidenty nebo rivaly, ale jednoznačný důkaz pro to neexistuje.

Já: Kdo další byl v době Heroda Antipy popraven stětím?

ChatGPT: V době Heroda Antipy bylo popraveno stětím několik dalších osob. Zde je několik příkladů:

- Svatý Pavel: Podle křesťanské tradice byl apoštol Pavel popraven stětím v Římě kolem roku 64 n. l. Byl významnou osobností raně křesťanské církve a za své učení byl několikrát uvězněn.
- Svatý Jan Apoštol: Podle některých tradic byl v 1. století n. l. sťat také apoštol Jan. O přesných okolnostech jeho smrti se však mezi učenci vedou spory.
- Jakub Spravedlivý: Jakub byl Ježíšův bratr a vůdce křesťanské církve v Jeruzalémě. Podle historika Josefa byl v roce 62 n. l. ukamenován židovským sanhedrinem. Některé pozdější křesťanské tradice však naznačují, že byl místo toho sťat.

- Svatý Denis: Denis byl křesťanský misionář, který byl stát ve 3. století n. l. Je patronem Francie a často bývá zobrazován s vlastní uťatou hlavou.

Toto je jen několik příkladů a je pravděpodobné, že v tomto období bylo popraveno stěm mnoho dalších osob.

Jiný příklad (rovněž související s mým knižním projektem) se týkal mého zamyšlení nad tím, jak jasné jsou důkazy o tom, že mnozí Galilejci cestující do Jeruzaléma dávali přednost hřebenové cestě podél Jordánu před hřebenovou cestou (cestou patriarchů), která vedla přes Samaří. Otázky, jak jsem je položil Googlu, nebyly vůbec soustředěné a cílené. Pro ChatGPT naopak ano.

Já: Jakou cestou by se Ježíš vydal z Galileje do Jeruzaléma?

ChatGPT: Trasa, kterou by se Ježíš vydal z Galileje do Jeruzaléma, by závisela na konkrétním místě v Galileji, odkud by vycházel, a také na době, ve které by cestoval. Existuje však několik tras, o nichž se všeobecně předpokládá, že se v Ježíšově době používaly:

- Pobřežní cesta: Tato trasa vedla po pobřeží Středoziemního moře na jih od Galileje do Jeruzaléma a procházela pobřežními městy Cesarea, Joppa a Ašdod. Tato trasa byla nejprímější, ale také nejnebezpečnější, protože byla náchylná k útokům z moře a od banditů na cestě.
- Cesta údolím Jordánu: Tato trasa vedla podél řeky Jordán na jih z Galileje do Jericha, pak se stáčela na západ a stoupala do Jeruzaléma. Tato trasa byla delší než pobřežní cesta, ale byla bezpečnější a nabízela lepší přístup k vodě.
- Samařská cesta: Tato trasa vedla z Galileje na jih přes Samaří, procházela městy Šekem a Béthel, pak se stočila na východ a stoupala do Jeruzaléma. Tato trasa byla nejméně přímá, ale také nejméně nebezpečná a nabízela klidnější cestu.

Stojí za zmínku, že přesná trasa, kterou se Ježíš vydal, není v Bibli uvedena, takže nelze s jistotou říci, kterou cestou by se vydal. Navíc trasy, které se běžně používaly v Ježíšově době, mohly být kvůli změnám v geografii a infrastruktuře jiné než ty, které se používají dnes.

Proto si myslím, že ChatGPT a jemu podobné budoucí nástroje umělé inteligence budou pro vyhledávání revoluční, protože budou na otázky reagovat lépe než vyhledávač. U tohoto nástroje je třeba mít na paměti, že napodobuje řeč v souvislosti s vaším dotazem, a proto musí být poskytnuté informace ověřeny.

Zde je další příklad, u kterého si myslím, že mi ChatGPT pomohl získat představu o tom, co bych našel delším procesem vyhledávání:

Já: Pocházejí náboženští reformátoři obvykle z měst nebo z venkova?

ChatGPT: Faktory, které vedou k tomu, že se někdo stane náboženským reformátorem, se mohou

značně lišit a jsou ovlivněny složitou směsicí osobních, sociálních, kulturních a historických okolností.

Přesto se v historii objevily příklady náboženských reformátorů, kteří pocházeli jak z městského, tak z venkovského prostředí. Například protestantskou reformaci v Evropě vedly osobnosti jako Martin Luther a Jan Kalvín, kteří působili v městských centrech, jako je Wittenberg a Ženeva.

Existovala však také náboženská reformní hnutí, která vznikla ve venkovských oblastech, jako například povstání Tchaj-pchingů v Číně v 19. století, které vedl Hong Xiuquan, neúspěšný státní úředník, který měl náboženské vidění, když žil v odlehlé vesnici.

Obecně je pravděpodobné, že mezi faktory, které přispívají k náboženským reformám, patří nespokojenost se současným stavem, touha po změně, hluboký smysl pro osobní přesvědčení a ochota zpochybnit zavedené autority. Tyto faktory mohou vznikat v nejrůznějších prostředích, ať už v rušných ulicích velkoměsta nebo na tichých polích venkova.

Já: Skončí všichni nakonec ve městě, než se stanou reformátory?

ChatGPT: Ne, náboženští reformátoři nemusí nutně skončit ve městě, než se stanou reformátory. I když městské oblasti mohou poskytovat více příležitostí k navazování kontaktů, vzdělávání a kontaktu s novými myšlenkami, existuje mnoho příkladů náboženských reformátorů, kteří vzešli z venkovského nebo izolovaného prostředí.

Například Buddha, který založil buddhismus, se narodil v malém městě ve starověké Indii a většinu svého raného života strávil na venkově. Podobně Mohamed, zakladatel islámu, se narodil v Mekce, městě v dnešní Saúdské Arábii, ale většinu svého raného života strávil jako pastýř v okolních kopcích.

Důležité je si uvědomit, že stát se náboženským reformátorem je často hluboce osobní a transformační proces, který může být ovlivněn celou řadou faktorů, včetně osobních zkušeností, intelektuálního bádání a duchovních vhladů. Ačkoli městské oblasti mohou poskytovat více příležitostí ke vzdělání a intelektuální výměně, nejsou nezbytným předpokladem pro to, aby se člověk stal náboženským reformátorem.

Zde je jeden dotaz na téma pro mé vyučování na univerzitě, který není vůbec jednoduchý, ale měl jsem málo času na vyhledávání (jen jsem ve stejnou dobu pracoval na přípravě svého vyučování, a tak jsem si myslel, že bych mohl vidět, co o tom řekne AI):

Já: Jak jsou ženy zobrazeny v knize Zjevení?

ChatGPT: V knize Zjevení, známé také jako Janova apokalypsa, jsou ženy zobrazeny různými způsoby, a to jak pozitivními, tak negativními.

Na jedné straně jsou v knize Zjevení ženy zobrazeny pozitivně. Například ve 12. kapitole se objevuje žena „oděná sluncem, s měsícem pod nohama a s korunou z dvanácti hvězd na hlavě“ jako symbol Božího lidu, která porodí mužské dítě, jež je předurčeno vládnout národům železnou holí. Tato žena je často vykládána jako představitelka Panny Marie nebo církve.

Na druhé straně se v knize Zjevení objevují i negativní zobrazení žen. Například v 17. kapitole je žena vyobrazena jako velká prostitutka, která sedí na šarlatové šelmě a v ruce má pohár plný ohavností. Tato žena je často vykládána jako představitelka města Říma, které bylo v raně křesťanské éře považováno za zkaženou a modlářskou mocnost.

Obecně platí, že kniha Zjevení používá vysoce symbolický a metaforický jazyk, a zobrazení žen v ní je třeba chápat v tomto kontextu. Ačkoli některé obrazy žen v knize mohou moderním čtenářům připadat negativní, měly by být vykládány ve světle celkového poselství knihy, které je poselstvím naděje a vykoupení pro věřící.

Je to docela dobré shrnutí, které nám říká, že v textové základně, s níž tento LLM (Large Language Model) pracoval, existuje konzistentní vzorec. Naproti tomu tento se z hlediska poskytnutých informací příliš nepovedl, ale je velmi zajímavý z hlediska způsobu, jakým ChatGPT vysvětlil, co se pokazilo:

Dva svědkové jsou ve Zjevení 11,3-13 popsáni jako dva proroci, kteří budou prorokovat 1260 dní (což je přibližně tři a půl roku) a konat zázračná znamení. Nakonec jsou zabiti šelmou, která vystupuje z propasti, ale jsou vzkříšeni a vystupují do nebe.

Někteří křesťané ztotožňují oba svědky s konkrétními historickými postavami, například s Mojžíšem a Eliášem nebo Enochem a Eliášem, avšak na jejich totožnosti nepanuje shoda.

Myšlenka, že oba svědkové představují Jana Křtitele a Ježíše, je relativně nedávný výklad, který předložili někteří teologové a biblisté, ale není všeobecně přijímán.

Knih Zjevení je obecně velmi symbolickým a metaforickým dílem a její význam byl v průběhu dějin diskutován a vykládán mnoha různými způsoby.

ChatGPT: Zjevení Jana Křtitele a Ježíše, ale tento výklad není všeobecně přijímán.

Jedním z učenců, kteří tento názor obhajují, je Richard Bauckham, britský novozákoník a teolog. Ve své knize „Teologie knihy Zjevení“ (1993) Bauckham tvrdí, že dva svědkové představují prorocké svědectví Jana Křtitele a Ježíše, kteří byli odmítnuti a zabiti úřady, ale byli ospravedlněni Bohem svým vzkříšením.

Dalším badatelem, který navrhl tento výklad, je Vern Poythress, profesor výkladu Nového zákona na Westminsterském teologickém semináři. Ve své knize „The Returning King: A Guide to the Book of Revelation“ (2000) Poythress navrhuje, že dva svědkové symbolizují svědectví Jana Křtitele a Ježíše jak Izraeli, tak pohanům, a také dvojí povahu Kristovy služby jako trpícího služebníka a vítězného krále.

Je však třeba poznamenat, že tento výklad není mezi učenici široce přijímán a existuje mnoho dalších názorů na identitu a význam dvou svědků v knize Zjevení.

ChatGPT: Omlouvám se za chybu ve své předchozí odpovědi. Po opětovném ověření mohu potvrdit, že Richard Bauckham nezastává názor, že dva svědkové v knize Zjevení představují Jana Křtitele a Ježíše. Bauckham naopak navrhuje, že oba svědkové představují prorocké svědectví křesťanské církve v průběhu dějin.

Bauckham tvrdí, že dva svědkové symbolizují svědectví církve o Ježíši Kristu, jak je představují dva olivovníky a dva svícny zmíněné ve Zjevení 11,4. V tomto smyslu Bauckham také tvrdí, že dva svědkové symbolizují svědectví církve o Ježíši Kristu. Olivovníky jsou odkazem na Zacharjáše 4,1-14, kde prorok vidí dva olivovníky stojící vedle zlatého svícnu, přičemž svícen představuje Boží přítomnost. Bauckham se domnívá, že dva olivovníky ve Zjevení představují kontinuitu církve s prorockým svědectvím Izraele, zatímco svícny představují svědectví církve o Kristu.

Podle Bauckhama jsou oba svědkové zabiti šelmou, která vystupuje z propasti a která představuje síly zla, jež se staví proti svědectví církve o Kristu. Oba svědkové jsou však nakonec vzkříšeni a vystupují na nebesa, což symbolizuje konečné vítězství církve nad jejími nepřáteli a její konečné ospravedlnění před Bohem.

Omlouvám se za případné zmatky, které mohla moje předchozí odpověď způsobit, a doufám, že toto objasnění bude užitečné.

ChatGPT: Omlouvám se za svou chybu v první odpovědi. Jako jazykový model umělé inteligence jsou mé odpovědi generovány algoritmy, které analyzují vzory v textových datech, a někdy se ve výsledcích mohou vyskytnout chyby nebo nesrovnalosti.

V tomto případě byla moje první odpověď založena na neúplném pochopení názorů Richarda Bauckhama na identitu dvou svědků v knize Zjevení. Ačkoli jsem četl o Bauckhamově výkladu dvou olivovníků a dvou svícnu jako představitelů svědectví církve o Ježíši Kristu, mylně jsem mu přisoudil názor, že dva svědkové představují Jana Křtitele a Ježíše. To bylo pravděpodobně způsobeno chybou v trénovacích datech mého jazykového modelu nebo chybnou interpretací zdrojů, které jsem použil k zodpovězení otázky.

Snažím se poskytovat přesné a užitečné odpovědi a omlouvám se za případné zmatky nebo nepřijemnosti, které moje chyba mohla způsobit.

ChatGPT: Ano, Vern Poythress navrhl, že dva svědkové v knize Zjevení mohou představovat Jana Křtitele a Ježíše. Ve své knize „The Returning King: A Guide to the Book of Revelation“ (2000) Poythress navrhuje, že dva svědkové symbolizují svědectví Jana Křtitele a Ježíše jak Izraeli, tak pohanům, a také dvojí povahu Kristovy služby jako trpícího služebníka a vítězného krále.

Poythress tvrdí, že dva svědkové jsou zobrazeni jako dva olivovníky a dva svícny, které symbolizují svědectví Jana Křtitele a Ježíše jako proroků a učitelů, kteří svědčili o pravdivosti Božího slova. Naznačuje, že oba svědkové jsou zabiti šelmou vystupující z propasti, která představuje síly zla, jež se staví proti Božímu království, ale nakonec jsou Bohem ospravedlněni svým vzkříšením a nanebevstoupením.

Omlouvám se za případné zmatky, které mohla moje předchozí odpověď způsobit, a doufám, že toto objasnění bude užitečné.

K Poythressově knize nemám přístup. Nic, co jsem našel na internetu, nepotvrzuje, že by Poythress zastával názor, který tvrdí ChatGPT. Neočekávám, že je to správně, ale jsem zvědavý!

A nakonec ještě jedna otázka, kterou jsem položil ChatGPT a která vedla k odpovědi, jež mě velmi

pobavila – velmi typický jazyk ChatGPT, který je v tomto případě méně výstižný než v jiných odpovědích:

Já: Jak často se Lukáš shoduje s Matoušem a ne s Markem tam, kde se tyto tři texty překrývají?

ChatGPT: Lukáš je biblická postava, a proto nemám přístup k Lukášovým osobním názorům nebo přesvědčení. Nicméně na základě synoptického problému v biblické vědě panuje všeobecná shoda, že Matouš a Lukáš použili jako zdroj Markovo evangelium a také další hypotetický zdroj známý jako „Q“.

Pokud se Matouš a Lukáš s Markem překrývají, často se ve vzájemném použití Markova materiálu shodují. Existuje však také mnoho míst, kde se Matouš a Lukáš od sebe navzájem i od Marka liší. Míra, do jaké se Lukáš v těchto překrývajících se částech shoduje spíše s Matoušem než s Markem, se liší v závislosti na konkrétní pasáži, o kterou se jedná.

Celkově je obtížné uvést přesnou četnost toho, jak často Lukáš v překrývajících se úsecích souhlasí spíše s Matoušem než s Markem, aniž bychom měli na mysli konkrétní pasáž nebo srovnání. Je však důležité poznamenat, že studium synoptické problematiky je složitou a stále probíhající oblastí biblického bádání a kolem vztahů mezi synoptickými evangelii se stále vede mnoho debat a diskusí.

Mnohem více mi pomohl Google, který mě zavedl přímo na [11. kapitolu Streeterovy slavné knihy o synoptickém problému](#).

JAMES F. MCGRATH

[patheos](#)

James F. McGrath

James F. McGrath

James F. McGrath pracuje na katedře New Testament Language and Literature na *Butler University* v Indianapolis, Indiana, USA. Titul BD získal na *University of London*, doktorát PhD na *Durham University*.

Autor knih *John's Apologetic Christology*, *The Only True God*, *Theology and Science Fiction*, a *The Burial of Jesus* a také (s Charlesem Haberlem z *Rutgers University*) dvousvazkového kritického vydání, překladu a komentáře *Mandaean Book of John*. Také autor mnoha článků (a několika sci-fi povídek) a editor nebo spolueditor několika svazků.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)